

Jos'in sinda je xá rikji nga siijonda je Distritación electoral i naxaendáná Méjiko

I naxaendá Méjiko ichjin ichjá jña kjoan f'aajin je xitaxála ko je xita chjinga ítjon ri ts'e naxaendála. Je kjoa je tsoiná nga jñá ri naxaendá 'miná tjina ngachjá ítjon ri maxkoaya je nga'ñíola naxaendá, joni nga'ñíola naxaendá ts'e xitaxá ítjon, nga'ñíó ts'e kjetexoma ko ts'e nga'ñíó ya ñani sindajin jngo kjoa. Je nga'ñíó ri ts'e kjetexoma yani ña bixkantji ko'a sinda kjetexomala naxaendáná Méjiko; ñani tjin diputados ko senadores. Jè diputado ri chjayani jngo naxaendá ya at'a ts'e Congreso de la Unión k'oá jan jan nó tjaájin

Je nga'ñíó ri tjinla je xita naxaendá joni i naxaendá Méjiko, nga os'in chjaajña xitaxáná ninga chjoon ninga xa'en tangason chjila. Nga nda s'e, k'enga tjaájin je diputado, jè nangi maxkoaya meni nga tangason tjin katama je xita. Meni nga jngo jngo diputado tangason tjin xitala naxaendá méjiko i'ani. Distritos electorales 'mí jña asande rokjoan, kama ninga í ninga tjabá kjoan kama, tangà tjinela nga tangason tjin xita k'oá.

Je Xajon kjetexoma ri n'ga ína ri ts'e naxaendáná tsoya nga jan ró siendo distrito tjinla ngaijie naxaendáná méjiko, k'oá nga jngo jngo ró diputado federal tjaájin ya asande rokji. ko'a jè xajon kjetexomala naxaendá ri ts'e andená titsóya nga tangason tjin kama je diputado ri skóbejin je xita kjoasi jotjin mani je distritos electorales.

¿Méri distrito electoral 'mi?

Distrito electoral 'mi je asande nga jokji chiba f'a je niyá nga os'in tangason s'e je naxaendá je k'oá ko naxaendá ña bakoná, meni nga os'in kama tjaájin je diputados ri is'a tjin la nga'ñíó nga os'in ichókjoala nga jngo jngo diputado ri tjaájin nga tangásòn tjin xita naxaendá ri k'oá.

¿Méri Distritación electoral 'mi?

Je xá ri binda je Instituto Nacional Electoral (INE) nga kuindajin ña tjen tíjo je nangi ri kokola jña distritos electorales ri ts'e ngaijie naxaendáná ko ts'e nga íjngo íjngo je naxaendá ña bakoná

¿Jós'in machjén?

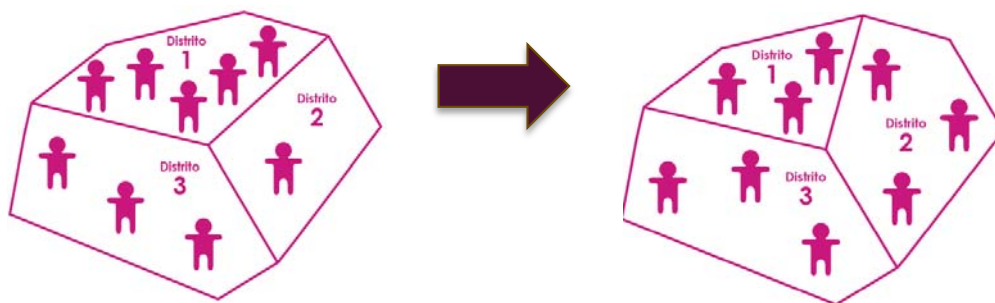
Kui nga ís'a nda koxkót'alá xakjín je xita naxaendá ya jngo jngo distrito electoral, nga os'in s'e jngóla kjoaitjon ri ts'e kjoasi ri tangason tjin ya ngaijie naxaendáná, ko nga k'oá s'e nga tangásòn chjila k'enga chjajña xitaxá.

¿Méni tjineila nga sinda nda je distritación electoral?

Kui tjineila nga sinda nda je distritación electoral nga tikji tima batjiyani jókji i kjoan je naxaendá. Nga tjín xita ri tsin, tjín ik'a ri biyá ko tjín ik'a ri sikatjiya andela, k'oa nga je f'a nó tjín distrito ri kjin ko ri chiba ma xitala kui sa k'oa niki mangasón je xita ri tjínla jña distrito electorales. Kui o'sín tjineila nga tikji tima itsijenjiinla je distrito electorales nga os'ín tangasón tjín xita ri katab'a nga jngo jngo.

¿Jókjoan kjotexoma ri kochjén nga sinda je distritación?

Nga o'sín sinda jña distritos electorales tjínela nga ijngo ijngo tangason tjín xita ri k'oa, ya jin andela siijo tijngo je nangi nanjra, k'oa ya andíla nda kixi katas'e, nga chraña kamala ri ya bakola nga nimejin kjoaxkónla nangi s'e k'oa tjínela nga siijo tjín ngaijie je naxaendá ri énná chja meni nga os'ín síftjason ri ts'e kjoasi.

¿jké sinda k'oa jós'in sinda?

Ya nó jojmi ko chr'on jngo ko jojmi ko chr'on jo je INE kuinda je distritación ya ngaijie naxaendá ko ya naxaendá ri ya bakola jña xita joni ya Baja California Sur, Campeche, Colima, Chiapas, Ciudad de México, Guanajuato, Guerrero, Jalisco, México, Michoacán, Morelos, Nuevo León, Querétaro, San Luis Potosí, Sonora, Tabasco y Yucatán.

Nga ijngo ijngo naxaendá ri bakoná sindaya nga os'ín koijan xita naxaendá ñani je INE k'oa itso jós'in sinda je xá ts'e distrito electoral ya at'a ña tiijo je niyabasenla xita ri énná chja, je xita ítjonla xita kjoasi, jña xitaxála ña kakola je naxaendá ko je xitaxála nangi nanjra, jña diputado ri ts'e ande ña bakoná, jña xitaxá electorales ri ts'e andeña bakoná ko ts'e ngaijie naxaendáná, ko taya xitani.

Nga o'sín sinda je xá je ri ts'e distritación ya asande ña tiijo naxaendá ri énná chja, jè INE skonangila je Naxaendá ko Naxaendá ri énná chja nga skuë jótso énlá k'oä jós'in sinyaniyá ya jin distrito electoral ri bakolá k'oä os'in skuë ñaá sijna je kjo distrito ri kokolá

¿Yá ri sísìn?

Sísìn ya ñani maíjan ngaijie én jña xita ítjonlā xita kjoasi, jña xitaxálā ande ña bakoná ko je xitaxálā nangi nanjra, jña diputado ri ts'e ande ña bakoná, xitaxá electorales ri ts'e andená ko ts'e ngaijie naxaendáná, jña naxaendá ko je naxaendá ri énná chja ko taya xitani.

¿Jkénì ko'a kama ko jó'sín nga kama tjánangi?

ko'ä nisi os'in koljan naxaendá, k'oati s'e ande ña s'e xajon ts'e xa je ya ñani kuiíjo jña xitaxá ítjonlā naxaendá ko naxaendá ri énná chja nga íjngo íjngo naxaendá ri tse'e andená. I ande ro kjoan ya k'oä itso jós'in sinyátjin je naxaendá ri énná chja ya ngajin distritos electorales k'oä kama tsjá ngaijie én meni nga os'in kuichjat'a a makjaenlā a ri majini nga sinyátjin je naxaendálā jos'in títsó je xitaxá electoral

Nga je kama jña xitaxá ítjonlā ts'e naxaendá ri énná chja kuijiko tamé kjoä ri sakójinlā ya INE ko ya ña tiijo je jónda lokal ko jónda distrital ri bakola. Nga je kama sijna niyá je xá ri ts'e distritación electoral nga je katjanangilā jña xita ri énná chja, je INE koájintakón je naxaendá nga koxitseyá je distritación electoral ts'e naxaendá ña bakoná ko ri je kama k'oä s'in itso nga skuë jokjoan ri s'a xitse distritacion ts'e ngaijie naxaendá

Nga os'in nda tjánangilā jè naxaendá ko je naxaendá ri énná chja, je INE skobé je nga'ñiólā je Instituto Nacional de Lenguas Indígenas (INALI), ko'ä ko je Comisión Nacional para el desarrollo de los pueblos indígenas (CDI)

¿Yá ri tíineja nga sísìn k'enga nga os'in tjánangiya?

Jña naxaendá i ko je naxaendá ri énná chja

¡Os'in katasijinli! Tsa sisián ngaijié je naxaendá Méjiko is'a tse ma, ¡Nrobáta'e!